

koj točno in zadovoljivo odzvala. »Zvezi slovenskega učiteljstva v Avstriji« je bilo od te deželne učiteljske Zveze že javljeno, da je pristopila k nam; lani pa je obljubil njen predsednik tovaris Jevkoslav Radica, ko se je mudil po opravkih v Ljubljani, da se pridruži Dalmatinci naši Zavezi. Spričo tega smo se obrnili s posebnim dopisom na predsedstvo omenjene deželne Zveze tudi letos, a do danes oficijelnega obvestila o pristopu še nimamo.

Kadar se nam posreči strniti v naši Zavezi vse te našete učiteljske organizacije, takrat postane združitev vsega avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva popolna.

Delovanje Zaveze, deželnih Zvez in učiteljskih društev.

S 1. januarjem letošnjega leta so postala Zavezina pravila in Poslovni red pravomočna za vse članstvo. Zaveza je bistveno izpremenjena, zakaj vodstvu in upravnemu odboru Zaveze so se na novo pridružili: a) gospodarski, b) stanovsko-politiški, c) pedagoško-didaktički ter č) časnikarski in književni odsek. Kadar potrudi delegacija načrt vzornih pravil za okrajna učiteljska društva in za deželne učiteljske Zveze, s tistim dnem je naša Zaveza tehniško do popolnosti preosnovana.

V tekoči upravni dobi je imelo Zavezino vodstvo štiri seje, upravni odbor in skupni odseki pa dve. V teh sejah se je rešilo vse ono, kar spada v delokrog vodstva in upravnega odbora. Najnujnejše zadeve je reševalo predsedstvo takoj z naknadnim odobrenjem vodstva, oziroma upravnega odbora; vrhutega so se po predsedstvu odkazali vsi doposlani predlogi posameznim Zavezinih odsekom v proučevanje. Vodstvo in upravni odbor Zaveze pa sta na prvi seji upravnega odbora s članstvom Zavezinih odsekov vsestransko skupno razpravljala o došlih predlogih, izrekle so se posebne želje in dala so se potrebna navodila za razrešitev.

Ta nenadna izprememba v poslovanju Zaveze — od zadnjega delegacijskega zborovanja do 1. januarja 1918 je preteklo komaj tri dni — je sila otežkočila redno delovanje Zaveze, deželni Zvez, okrajnih društev in upravništev Zavezinih listov. Netočno izhajanje »Zvončka« in »Popotnika«, izdatno zvišana društvena članarina, pa brezbriznost nekaterih okrajnih društev je zmedo še povečalo. Pravilno bi bilo, da bi stopil ves ta novi preustroj Zaveze v pravomočje šele s 1. januarjem leta 1919. Zavezino vodstvo je hotelo to tudi lansko leto delegaciji predlagati, a ob takem predlogu bi se gotovo ne ognilo očitkov, da vodstvo zopet le zavira to, kar drugi gradé. Naglica nikjer ni dobra, pri nas pa bi postala kmalu usodepolna! Oprto na to, želi Zavezino vodstvo, da se z enakimi predlogi ne preneglamo. Iz posameznih Zavezinih odsekov morajo priti pred delegacijo vsi predlogi popolnoma zreli, da so v praksi do pičice tudi takoj izvedljivi. Spričo te hitrice je bila Zaveza primorana poslovati tudi letos s posameznimi okrajnimi učiteljskimi društvi namesto z deželnimi učiteljskimi Zvezami.

Vsako društvo pregled vse učiteljstvo svojega okraja že meseca decembra vsakega leta, sestavi natančen imenik društvenikov ter ga odpošlje v dvojnemu deželni Zvezi v nadaljnjo uporabo, sicer zastane z novim letom redno razpošiljanje »Popotnika« in »Učiteljskega Tovariša«. Članarino vseh društvnikov mora imeti Zavezinih blagajnik vsako leto do konca junija v rokah. Izkaz učiteljskih društev o plačevanju članarine od leta 1913 do leta 1917, kar je bilo priobčeno v 17. letošnji številki stanovskega glasila, nam kaže zlasti za Kranjsko in Primorsko obupne in nevzdržne razmere. Skoro polovico včlanjenih društev ni pobiralo med vojno članarine; štiri pa niti števila članstva za tekočo upravno dobo niso naznamila.

Do pričetka druge polovice vsakega leta naj poskrbe odbori okrajnih učiteljskih društev tudi, da se odpošljejo Zavezinih vodstvu rešena vsa vprašanja, ki so se odposlala društvom v razpravo. Letos smo prejeli na tri važnejša principialna vprašanja do 1. septembra rešenih odgovorov samo od polovice včlanjenih društev. Kako naj pokažejo poročevalci Zavezinih odsekov današnji delegaciji o teh temah pravo sliko? Ali je tak izdelek popoln; ali je to res izraz mnenja vsega organizovanega našega učiteljstva, če se v njih stanovskih, pedagoških in organizacijskih vprašanjih v mnogih društvih niti ne razpravlja in ne glasuje?

Da postane letno poročilo Zavezinega tajništva na vse strani popolno, je treba, da odpošlje odslej vsak tajnik deželnih učiteljskih Zvez za svojo kronovino vodstvu Zaveze izkaz najvažnejših dogodkov, ki so se tekom leta izvršili v dotični deželni organizaciji. Ta poročila naj prejme Zavezino vodstvo vsaj en mesec pred dele-

gacijskim zborovanjem. Na ta način bi postala Zaveza na znotraj res prava zaveza včlanjenih podeželnih učiteljskih zvez, kakor zahtevajo Zavezina pravila in njen poslovni red.

Pa tudi na zunaj mora nastopati Zaveza kot najvišja naša stanovska organizacija mogočno in samozavestno in ne tako ubožno, kakoršen je bil njen nastop doslej. Pri tem je treba že današnji delegaciji samo dejanske razsodnosti in malo dobre volje! Z drugimi avstrijskimi narodnostnimi učiteljskimi Zvezami smo bili dosihdob skoro izključno samo pismeno v stiku, k večjemu smo jim poslali tuintam brzojavne pozdrave. Zaveza bi morala biti po svojih odposlancih zastopana vsaj pri večjih skupščinah, ki jih prirejajo druge stanovske organizacije, da se požiwe naše skupne zahteve. Vsega tega v preteklosti ni bilo, ker ni imela Zaveza zato izločljivih sredstev.

Vsak v Zavezi včlanjen društvenik plačuje letno 24 K v našo skupno blagajno. Od teh prejema Zavezina blagajnica 16 K, iz katerih prispevkov se krijejo izdatki za »Učiteljskega Tovariša«, za »Popotnika« in še za upravo Zaveze. Ti prispevki pa že sedaj ne zadostujejo za kritje obeh časopisov, zakaj cena papirja in tiskarski stroški naraščajo vidoma. Iz česa li naj krije Zaveza tekoče stroške in odkod naj se povrnejo stroški članstvu upravnega odbora, ki je po novi odredbi v številu izdatno naraslo? Na leto se morajo vršiti najmanj dve seji upravnega odbora, a vsaka seja stane skoro 1000 kron. Članarina vsakega organizovanega učitelja in učiteljice v skupnem letnem znesku 24 K naj se torej porazdeli tako, da prejme Zaveza za »Učiteljskega Tovariša« in za »Popotnika« letno 16 K, uprava Zaveze 4 K, ostalo naj si razdeli sporazumno deželna Zveza z včlanjenimi društvi. Na vsak način ima posamezno okrajno učiteljsko društvo za svojo upravo od organizovanega člana dosedanjih 7 K več kot preveč. V Zavezinem poslovnem redu določena in že sprejeta članarina se torej ne dvigne, a s to razdelbo je pomagano za vedno vsem in vsakemu. S tem pa postane ustanovitev stalnega Zavezinega tajništva perfektna; vrhutega prevzame uprava Zaveze lahko tudi v svoje izplačilo stroške, ki jih imajo člani posameznih Zavezinih odsekov tedaj, ko se vdeležujejo tozadevnih posvetovanj. Točka b) § 18. Zavezinih pravil se v zadnje navedenem slučaju izpremeni v toliko, da odpadejo ti stroški za posamezne deželne učiteljske organizacije.

Zavezini listi.

Zaveza je ponosna na svoje liste. Kolikor je v danih razmerah mogoče, se listi vsestransko izpopolnjujejo.

Mladinski mesečnik »Zvonček« je imel lani 122, letos pa že 264 novih naročnikov. Cistega premoženja ima 4000 K. Z novim letom dobi krasno in umetniško izdelano novo opremo, kakor jo je zasnoval meščanskošolski učitelj in naš upravni odbornik Karel Humek. Iz prejšnjih let ponavljamo, da bodi naročnica na »Zvonček« vsaka šolska knjižnica, vsemu slovenskemu učiteljstvu pa naročamo, da naj pridobiva zanj v svojem šolskem okolišju leto za letom novih naročnikov.

Naš stari a še vedno mladi »Učiteljski Tovariš« kaže, kako se razvija v nas stanovska in organizacijska zavest. Je sicer tehnik, a vojne razmere so še vedno jačje, kakor naša najboljša volja, zato izhaja v vojnem času le vsakih štirinajst dni. Zelja časnikarskega in književnega odsoka je, da postani sčasoma dnevnik. Kdaj in kako se to uresniči, je zastrto še z megliami. Včasih je imel mnogo dolga, letos je prost in svoboden.

Največ preglatve in nepotrebnega dela napravlja Zavezinih vodstvu pedagoška revija »Popotnik«. Vodstvu Zaveze se očitno neprestano, da dela zanj mnogo premalo. Naj govore o tem suha deistva! Za »Popotnikov« gmotni položaj je storilo Zavezino vodstvo več, kakor bi smelo. Ko ga je prevzela Zaveza v svojo last, je imelo 4200 K dolga, zategadelj je moralo vodstvo osebno posredovati pri »Cirilovi tiskarni« v Mariboru. »Popotnik« je imel pri tej tiskarni tako malo zaupanja, da se je moralo Zavezino vodstvo zavezati, da plača vsako novo številko »Popotnika« naprej. Ko je uprava tiskarne uvidela, kako resno skrbi Zavezino vodstvo za »Popotnikov« gmotni uspeh, ga je po preteku dobrega leta odvezala od te sramotne pogodbe. Tudi dolg je poravnalo vodstvo in s tem je bil list zopet prost, da je lahko poljubno pisal, zakaj prej so se mu stavile obveznosti. A tudi pozneje je priskočilo vodstvo večkrat listu na pomoč, tako na primer: leta 1903. s 300 K, leta 1905. s 600 K, leta 1908. s 300 K, leta 1910. s 666.64 K in leta 1913. s 533.17 K. — »Zvonček« in »Popotnik« sta med vojno do sedaj neredno izhajala. Vzrok temu so vojne razmere, nikakor pa ne vodstvo Zaveze,

v čemur so se včeraj člani upravnega odbora popolnoma prepričali.

Tekoče zadeve.

Pod naslovom »Iz Zaveze avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva«, v raznih pozivih in razglasih v »Učiteljskem Tovarišu«, in v okrožnicah, razposlanih okrajnim učiteljskim društvom, se je redno obvestilo vse cenjeno Zavezino članstvo o vseh korakih, ki jih je storila Zaveza v napredek celokupnega avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva. Vse, kar se je ukrepalo v vodstvenih in upravnega odbora sejah, se je sproti poročalo, zato odpade natančno tozadevno poročilo.

Zaradi celotnega pregleda Zavezinega poslovanja pa opozarjam vendarle na najvažnejše stvari, ki so splošno pomembne v tekoči upravni dobi:

1. Delo v Zavezi narašča tako, da zlasti Zavezini predsednik in tajnik komaj se vzmoreta društvene posle. Z ustanovitvijo stalnega tajništva v Zavezi se razbremenita oba predvsem navadnega pisarniškega dela, zato pa Zavezino vodstvo tem lažje posveti izvenšolski čas intenzivneje notranji organizaciji uprave Zaveze. Čimprej se ustanovi v Zavezi strokovno tajništvo, tembolj in temhitreje se Zaveza vsestransko dvigne.

2. Načrt za preustrojitev našega šolstva je šel v razpravo vsem okrajnim našim društvom. Razposlala pa se je tudi posebna okrožnica »Slov. Šolski Matici«, »Društvu slovenskih profesorjev«, »Ciril-Methodovi družbi«, »Društvu Dobrodelnost« in vsem 31 »Društvom za mladinsko varstvo in skrbstvo« s prošnjo, da sodelujejo ta društva pri preustrojitvi našega nižjega in višjega šolstva in narodne vzgoje sploh, ker presega izvršitev takega načrta Zavezine moči in kompetenca. Okrožnicam se je pridružil tiskani načrt. Profesor dr. K. Lončar je za naznail, da z veseljem sodeluje pri tem načrtu. Tudi »Slov. Šolska Matica« je obljubila, da odpošlje v ta odsek enega člana.

3. Jugoslovanskemu klubu na Dunaju se je odposlala utemeljena izjava proti stalnemu nameščenju okrajnih šolskih nadzornikov s prošnjo, da se zavzame tako v šolskem odseku kakor v plenumu državne zbornice ob razrešitvi tega vprašanja v gori omenjenem smislu. Enako stališče je zavzela tudi češko in poljsko učiteljstvo, deloma tudi nekatere nemške učiteljske Zveze. Tozadevna spomenica se je tudi odposlala c. kr. naučnemu ministrstvu. — Okrajne šolske nadzornike namerava vlada vseeno podržaviti. Je to stara žalostna pesem, da postopa vlada v važnih odredbah samolastno, ne da bi slušala glas stanovskih organizacij.

4. C. kr. ministrsko predsedstvo (oddelek za prehrano) se je naprosilo, da pridruži avstrijsko ljudsko- in meščanskošolsko učiteljstvo novi aprovizaciji za državne uradnike. Dopis se je poslal v informacijo tudi Jugoslovanskemu klubu, da ukrene na merodajnem mestu še posebej korake v prid učiteljstva.

5. »Savez dalmatinskih učiteljskih društev« in »Savez učiteljskih društev Bosne in Hercegovine u Sarajevu« in »Savez hrvatskih učiteljskih društev u Zagrebu« so prejeli naše dopise glede skupne revije jugoslovanskega učiteljstva, ki naj se izdaja kot mesečna priloga glasilom jugoslovanskih učiteljskih Zvez. Prvo društvo razpravlja o tem 15. septembra t. l. na svoji skupščini, kar posnamemo iz dalmatinskega stanovskega glasila »Pokret«. Drugo nam je sporočilo, da je ves čas vojne vse politično in stanovsko delovanje društev v Bosni in Hercegovini sploh ustavljeno. Idejo društvo srčno pozdravlja in obljublja sodelovanje ob času, ko bodo zopet urejene deželne razmere. Hrvatska učiteljska Zveza nas o svojih ukrepih še ni obvestila.

6. Vodstvo Zaveze je bilo primorano dati v stanovskem glasilu času primerno izjavo, da sodeluje organizovano učiteljstvo samo v tistih društvih, koder imajo zastopniki tudi odločujočo besedo. Brez našega enakopravnega sočlanstva v društvih ne smejo drugi razpolagati z našimi močmi in z našim časom. Hočemo biti enakoveljavi povsod z vsemi drugimi stanovskimi organizacijami! — Jugoslovanskemu klubu se je poslala spomenica s prošnjo, da naj se čimprej ustanovi Narodni Svet, v katerem imej zastopstvo tudi naša organizacija.

7. Izšla je vladna predloga o reformi učiteljšč in učiteljske izobrazbe. Ko izide celoten načrt že izdelanega zakona, bo treba reformo tudi v naših organizacijah podrobno preštudirati. Vodstvo Zaveze preskrbi k tej vladni predlogi pravočasno izpreminjevalne predloge vseh drugih avstrijskih učiteljskih Zvez.

8. Vsa književna zaloga mladinskih spisov, ki je Zavezina last, se je prodala za 2640 K, deloma »Katoliški bukvarni«.

deloma pa knjigarni L. Schwentnerjevi. Denar je naložen v »Kmetški posojilnici«. So to knjige iz Jan Legove knjižnice: 1. A. Rape »Dane«, 2. J. Slapšak »Turki pred Sv. Tihom« in 3. J. Ribičič »Kraljestvo čebel«.

9. K točki h) členu IV. Poslovnega reda, ki govori o članarini Zavezinih društvnikov, je treba pripomniti, da ne velja o tej točki izprememba samo za učitelja in učiteljico, ki sta poročena, ampak tudi za očeta in sina, oziroma za očeta in hči, ali pa tudi za brate in sestre, če poučujejo na eni in isti šoli. Letno članarino za upravo Zaveze pa mora vendar plačevati vsak tak društvenik posebej.

10. Brezplačno se razpošiljajo Zavezini listi tudi letos na vsa slovenska učiteljska. Našemu stanovskemu naraščaju primerna predavanja se letos niso vršila, ni več abiturijentskih sestankov, ni več lepo uspešnih koncertov naših novih tovarisov. Odsli so, še predno so izvršili redne študije, za dom med bojni grom.

11. Delovanje »Zveze slovenskega učiteljstva v Avstriji« je bilo med vojno ustavljeno, v letošnjem poletju pa je znova oživelo. Od 1. januarja leta 1915. do 1. julija leta 1918. odpade pri njej tudi za nas članarina, odslej pa znaša za vsakega njenega ude letno 10 vinarjev. — Nje odposlanci so posredovali letos od 15. do 19. julija na Dunaju za učiteljsko vojno draginjsko doklado, za enkratni nabavni prispevek in za aprovizacne zadeve, in sicer pri prehranjevalnem, finančnem in naučnem ministrstvu, pri članih gosposke zbornice in še posebej pri češki parlamentarni zvezi.

Pod zastavo osrečujoče majniške deklaracije so prestali med nami bratomorni boji, političke stranke so revidirale svoje programe, zasnoval se je skupni Narodni Svet; pred nami pa vstaja v vsem svojem veličastvu Jugoslavija pod žezlom habsburško-lorenškim.

V zadnjih letih se je obračala Zaveza v vseh važnih zadevah za soproščo do ljubljanskega državnega poslanca dr. Vladimira Ravniharja, lansko leto in letos do Jugoslovanskega kluba, odslej pa nam je odprta prosta pot tudi do naše najvišje narodne reprezentance — do Narodnega Sveta.

Uglajena pa je tudi cesta, ki vodi do »Slovske Zveze«. Sešli smo se že pri snovanju okrajnih učiteljskih aprovizacijah, združili se bomo na sestankih ob zahtevi regulacije naših plač, sestanemo se lahko pri ustanovitvi učiteljskih okrajnih in deželnih pevskih zborih. Skupni naši domoči sovražniki so podrli ograje in odgrnili zavese, za katerimi smo doslej korakali sprti vsak za-se na kvar stanovskemu ugledu in ponosu. Morda pride kmalu čas, da ustanovimo vsaj skupni Učiteljski Svet.

5. Učiteljski prejemki.

Znane so naše pravične zahteve, da hočemo učiteljskim študijam tudi primerno plačilo. Vse organizovano avstrijsko učiteljstvo zahteva prejemke, kakršnih so deležni državni uradniki od XI. činovnega razreda naprej po kategoriji B. To naše prizadevanje pa hodi trnjevo pot vsled neenotnega šolskega zakona. Še pred vojno so naše organizacije vendarle izvojevale, da je dovolila država posameznim deželam iz malega finančnega načrta visoke preodkaze iz davka na žganje; nekatere dežele pa so vrhutega povisale deželne doklade v svrhu regulacije naših plač. Učiteljstvo je bilo v mnogih deželah deležno teh dobrot, na Primorskem in Kranjskem pa so odločujoči faktorji to zavlačevali toliko časa, da je izbruhnila svetovna vojna. Deželne blagajne prejemajo te državne prispevke in redno pobirajo nove deželne doklade, a tega denarja v mnogokateri deželi za nas nikjer ni. Kje so ti naši milijoni?

Organizacije so šle znova na delo, pa so se ogrevale za primerne vojne draginjske doklade. Tudi tu ni bilo enotnosti. Na Kranjskem na primer smo bili deležni teh vojnih dokladov v drugi polovici lanskega leta.

Slično kakor svojim uradnikom, je nakazala avstrijska država lani enkratni nabavni prispevek tudi učiteljstvu v skupnem znesku 70 milijonov kron. Ker je bila razdelitev poverjena posameznim deželam, ki bi morale razdeliti ta prispevek naenkrat, in to že 15. decembra lanskega leta, so ga razdeljevale poljubno ob različnih časih in v raznih odmerkih. Dobro hoteča namera je prišla na ta način ob vso veljavo. Istrsko učiteljstvo je prejelo ta nabavni prispevek šele meseca junija, kranjsko pa pozno spomladi v treh obrokih, zato pa so se mu ustavile še že itak pičle vojne draginjske doklade. Ali so bile obresti tega zakasnela izplačila kje vračunane, se ni objavilo.

Nič bolje ni z novimi vojnimi draginjskimi dokladi. Stajerski deželni odbor

je sklenil, da jih izplača v polni izmeri, istrski in kranjski pa da le 50-odstotnemu državnemu prispevku samo 25-odstotkov. Letošnji enkratni nabavni prispevek najbrže odpade, ker se z njim ni strinjali zastopnik finančnega ministrstva, dasi je bil in predlog v finančnem odseku in v državni zbornici sprejet soglasno. Kaj naj rečemo k tem hazardnim igram?

Nekatere življenske potrebščine so se podražile med vojno do neznanske višine, kranjsko in istrsko učiteljstvo pa naj živi ob prejemkih iz za predvojnih dni. Vlada je imela dovolj moči na razpolago, zato je nerazumljivo, zakaj ni takoj v začetku že diktirala primerne cene velikim tovarnam, industrijam in trgovcem. Tako bi zaprla draginji vsa pota. Ne čudimo se, če želi obrtnik draginji primerno višje plačilo za svoje delo, ali kmetovalec višjo ceno za živila, saj morata živeti. In kako pa naj živi ob tej rastoči draginji oni državljani, ki je navezan zgolj na male mesečne dohodke in nima ničesar v zameno! Dokler ne ustavi država brezsrčno početje navijalcev cen, toliko časa je primorana, da zvišuje prejemke vsem stalnim nastavljenecem, ki delajo za njo, v oni višini, za kolikor narašča cena vsem življenskim potrebščinam.

Učiteljstvo nima v najhujšem času, kar ga pozna svetovna zgodovina, pravega gospodarja. Dežela ga ne pripozna za svojega in država tudi ne; kadar ga pa rabita, tedaj sta mu oba skrbna in vzorna gospodarja. Učiteljstvo ima v vojnem času v šoli in zunaj nje mnogo napornejše delo, kakor ga je pa imelo v mirnem času. Država ne zahteva od nobenega stanu toliko vojnega dela, kakor od učiteljstva. Za našete ji storjene usluge pa brezskrbno plača, kako se pomaže to trpeče učiteljstvo z družinski člani vred k odprtini bovom.

Stanovska aprovizacija.

Paralelno z učiteljskimi prejemki se potegujejo naše organizacije tudi za ustanovitev učiteljskih aprovizacij. To je potrebno tembolj, ker nihče ne vé, kdaj bodo demo zopet v redne razmere. Naša beda je prišla do vrhunca, zakaj živi nečemo pod zemljo. Ali naj se ustanovi stanovska aprovizacija tako, kakor je ustanovljena »Vzajemna aprovizacijska zadruga v Gorici« (registrovana zadruga z omejeno zavezo), ali pa na način, kakor se snujejo na Kranjskem po posameznih okrajih, je stvar krajevne potrebe. Kar je bolj praktičnega, tisto naj se udeleži.

Pri tej priliki opozarjam na besede nekoga vladnega svetnika, ki jih je izgovoril neki deputaciji: »Okrajni glavarji so predsedniki c. kr. okrajnih šolskih svetov, zato je njih prva dolžnost, da skrbé najprej za podrejeno učiteljstvo, saj prejemajo med vojno mesečno deset in deset tisočake za lajšanje gorja v svojem okraju«. Te aprovizacije naj poskrbe, da učiteljstvo v dovoljni izmeri zase in za svoje družinske člane, in sicer po znanih znižanih cenah mlevske izdelke, mast in vse življenske potrebščine, ki so pod državnim zaporo.

Samopomoč.

Učiteljstvo nima pravih prijateljev, zato iščimo utehle in zaslombe v samopomoči. Zahtevamo potom vseh avstrijskih učiteljskih organizacij brez izjeme od vodilnih oseb ter od deželni in državni poslancev, da se nam storjene krivice čimprej poravnajo.

Naša Zaveza naj dogovorno z »Zvezo slovenskega učiteljstva v Avstriji«, z »Deutsch-österreichischer Lehrerbund« in s »Splošnim odborom naprednih avstrijskih učiteljskih Zvez«, kjer so združena nemška, laška, rumunska, poljska, češka, dalmatinska Zveza in naša Zveza, podvzame najenergičnejšo skupno akcijo, da pridemo v vseh kronovinah v najkrajšem času do enotnih učiteljskih prejemkov, kakor jih imajo državni uradniki od XI. činovnega razreda naprej kategorije B, v polni izmeri z vsemi stalnimi prejemki, vojnimi draginjskimi dokladi in enkratnimi nabavnimi prispevki. Čemu li za enkratno študije in enako delo po raznih kronovinah v isti državi različne plače? Imejmo pa tudi samo enega gospodarja, ne pa za vsakim vogalom družega! Ali je ta gospodar dežela ali država, nam nič mari, o tem naj se dogovorita sama med seboj. Proč z odklovanjem, proč s prošnjami; na dan naj pridejo naše zahteve in le zahteve, ki so jasne, čiste in pravične! Naše gorje prehaja že v mučeništvo.

Vi voditelji naroda, Vi deželni in državni poslanci, Vi ste dolžni z nami vred pravično razrešiti to mujo nalogo, saj smo iz ljudstva, živimo med ljudstvom in delamo za ljudstvo.

Ljudska šola je po državnem šolskem zakonu državna naprava. Država. Ti si dolžna skrbeti za nas, saj smo Ti vzgojili najboljše državljane in najsmelejše bojevnike.

Oglašna zahteva vsega avstrijskega učiteljstva se združuje v mogočnem klicu: Država, dai nam danes naš vsakdanji kruh!

sta nameščena na isti šoli, plačata skupaj 48 K manj 16 K, torej 32 K, zato pa prejemata oba lista samo v enem izvodu.

Vsakemu članu sem poslal po tri položnice »Učiteljske gospodarske in kreditne zadruge v Celju«, da nakaže na našo društveno hranilno vlogo (hr. vl. 3) zgoraj navedeno članarino.

Do danes je nakazalo vsetletno članarino 16 članov, deloma jo je nakazalo 29 članov, (reci: štirideset) pa še nič!

Glasom delegacijskega sklepa Zveze slov. učiteljev in učiteljic na Štajerskem imamo plačati od letošnje vojnodraginjske doklade v »Zvezin« vojnopomožni zaklad po 1½%, ozir. 2%.

Do danes so se temu sklepu deloma odzvale šele 4 šole

Pikre, prav pikre besede mi silijo v pero. A ker mislim, da je za stvar bolje, ako se premagujem, Vas, cenjene članice in cenjeni člani, za zdaj prosim in pozivljam, da storite svojo dolžnost napram organizaciji, in sicer:

od naših prejemkov dne 1. oktobra, ko dobimo draginjsko doklado, izplačano deloma tudi zanazaj, plačajmo, ozir. doplačajmo vsi brez izjeme:

1. članarino po 24 K po položnici na »Zadrugo«. Kdor je položnice založil, naj mi piše po drugo. Kdor plačuje »Učit. Tov.« in »Popotnika« ali enega izmed obeh ali prejšnjo članarino à 4 K po »Narodilnem listu« ali na kak drug način, naj nakaže diferenco;

2. po poštni nakaznici pošljite na moj naslov vsetletni prispevek za »Zavezino« vojnopomožni zaklad. Kdor v ta zaklad o priliki prve in druge zbirke ni nič dal, naj sedaj pošlje nekaj več;

3. sporočite mi s par vrsticami, da ste se odzvali in kako ste se odzvali temu pozivu.

Prihodnje zborovanje nameravam sklicati v novembru. Kateri dan? Kaj želite imeti na dnevnem redu? Spomnite se vprašalne skrinjice! Zmenite se! Oglašite se!

Franc Brinar, t. č. predsednik.

Učiteljsko društvo za pol. okraj Ljutomer je zborovalo dne 22. avgusta t. l. pri Sv. Juriju ob Ščavnici. Domači šolski vodja tov. Maurič je presrčno pozdravil navzoče, nakar je tov. predsednik, zahvaljujoč se domačemu učiteljstvu za prijazen sprejem, poudaril stanovsko zavodnost učiteljstva te šole in gornjeradgonskega okraja sploh, ki šteje v društvu največ članov. — Nato se je spominjal umrlega tov. Fr. Schneiderja, ki smo ga spremili 12. maja v Ljutomeru k zadnjemu počitku. Težko ga bo pogrešalo naše društvo, zakaj vsledar je prišel med nas in prinesel v mrko zborovanje življenja. Izgubili smo z njim jako nadarjenega tovariša. Kot izvrsten pevec-baritonist je sodeloval pri vsaki narodni prireditvi in je kaj rad zahajal v družbo narodno zavodnih Muropoljcev. Bodi mu lahka zemlja! Slava! Tov. Mauriču čestita k imenovanju za Sv. Peter. Dasi ga bo jurjevska šola težko pogrešala, vendar se moramo veseliti tega imenovanja vsi, ker vemo, da je mož kakor ustvarjen za to mesto. — Tudi tov. Fürstu iskreno čestita k imenovanju za nadučitelja pri Sv. Duhu. —

Za častno darilo tov. Herzu, Otterju in Mouscheintu se je nabralo 98 K. Tov. predsednik opozori na dopis v Učit. Tovarišu »Slovensko učiteljstvo za Jugoslovanstvo« od 9. VIII. 1918., št. 17. Proti takim neumestnim napadom bi se moralo energično nastopiti. —

Nato se je razpravljalo o Ganglovem in Fleretovem predlogu glede ustanovitve strokovnega tajništva Zaveze. Na predlog tov. Mauriča se je društvo izreklo za njega ustanovitev, toda le s pogojem, da se učiteljstvo s tem posebe ne obremenja. — Tov. Baukart je poročal o reformi učiteljske. Poudarjal je zlasti naše načelno stališče, ki odklanja z ozirom na našo zahtevo po enotni preuredbi šolstva vsak delni načrt. Poročevalec smatra prehodno reformo za brezpomembno, dokler ne pride čas za temeljito preureditev šolstva. Razvil se je daljši razgovor o vladnem načrtu in Fleretovih izpreminjevalnih predlogih od točke do točke, ki jim je dodal poročevalec svoje opazke, ozir. predloge. — Delegatom za Zavezino zborovanje sta bila izvoljena tov. Maurič in tovarišica Cihava. — Z zanimanjem smo poslušali nato g. ravnatelja Cvahteta, ki nam je čital mašo v staroslovanskem jeziku, kakor jo je slišal v Baški na otoku Krku. Na željo nam je opisal tudi nekatere odnotne ljudske navade in odnošaje. — Tov. Maurič in Fürst sta nabrala za spomenik tov. Kosiju 282 K 82 h. Na predlog tov. Mauriča se ta denar naloži v hranilnico, ker se za to ceno sedaj ne more kupiti primerne spomenika. —

Kraj in čas prihodnjega zborovanja, se ni natančno določil.

Učiteljsko društvo za ormoški okraj je imelo v tekočem letu svoje tretje, jako dobro obiskano zborovanje dne 13. junija v Ormožu. Glavna točka dnevnega reda je bilo predavanje lehrerbundovega odposlanca tovariša nadučitelja Franca Mohnscheina. Najprej je govoril o osmem vojnem posojilu in navedel vzroke, zakaj se je štajersko učiteljstvo odločilo iti na delo tudi za to posojilo, ter podal navodila za uspešno propagando. Drugi del njegovega govora je vseboval različne aktualne stanovske zadeve. Sklenile so se v zadevi draginjskih doklad resolucije na ministrskega predsednika, namestnika, deželni odbor in državnega poslanca.

Za 8. avgust t. l. napovedano zborovanje ni bilo sklepčno, ker je bilo skrajno slabo vreme, zato se je preložilo na dan 22. avgusta. Tega dne je društvo ob popolni udeležbi zborovalo pri Sv. Miklavžu. Kot gosta sta bila navzoča tovariš šolski vodja Avgust Cajnko iz Zrusa, ki se je po treh letih vrnil z bojišča, in ravnateljeva soproga gospa Kosijeva iz Središča.

Po presrčnem pozdravu se društveni predsednik tovariš nadučitelj Josip Rajšp spominja meseca julija t. l. umrlega našega častnega člana učitelja Simona Strenkla, ki je bil ustanovitelj in nepretrgoma 44 let član našega društva. Nazadnje je služboval v Središču, v pokouju pa živel v Zibiki na svojem posestvu, kjer je umrl. Blag mu spomin! Tovariša ravnatelja Kosija, ki je služboval s pokojnikom dolgo vrsto let na isti šoli, smo naprosili, da mu napiše v Učiteljskem Tovarišu posmrtnico.

V zadevi strokovnega tajništva se izreče društvo za Fleretov predlog. Društvo podaljša za nadaljnih deset let dosežanje jamstveno zavarovanje proti nezgodam. Sklene se storiti korake, da dobi učiteljstvo ormoškega okraja svojo lastno aprovizacijo. Društvo predlaga Lehrerbundu, da naj se ta obrne na deželno oblačilnico v Gradcu z željo za izdatnejše upoštevanje in hitrejšo reševanje učiteljskih prošenj. Za delegata za Zavezino delegacijsko zborovanje v Ljubljani sta izvoljena tovariša Rajšp in Porekar, za namestnika tovariš Rosina. Prihodnje zborovanje bo meseca novembra ali decembra v Ormožu. Tovariš ravnatelj Kosi čestita v imenu društva nadučiteljema Rajšpu in Salamunu na odklovanju z vojnim križcem za civilne zasluge.

Po zborovanju je bil obed v Simoničevi gostilnici, kjer smo bili s postrežbo in cenami tako zadovoljni, da moremo g. Simoniča drugim gostilničarjem postaviti v zgled. In vendar ta obrtnik tudi nima izgube!

Prišel je zadnji del dnevnega reda: pohod v Vrablovčak. Ob vročem popoldnevu, po zmerni strmini skozi sadovnjake in gozde, po travnikih, mimo skrbno obdelanih in rodnih vijogradov smo prišli po polurnem pohodu k tovarišu, ki ima tukaj na Vrablovčaku vinograd. To posestvo je bilo nekako do leta 1820 lastnina najprej cisterjenzovcev, in ko je bil njihov red razpuščen, pa benediktincev. Prvi so za povzdigo kmetijstva, zlasti vinogradstva mnogo storili. Imeli so v tem pogledu izkušnje: za napravo vinogradov so izbirali najboljše leže. To svedoči tudi ta vinograd, ki daje kapljico, kakršne je treba iskati. Kotlina je to, v katero se solnce upre, tako da se niti čez noč ne ohladi. V vinogradnem poslopju vidiš še ostanke kapele, kjer so maševali menihi; tu se nahajajo še njihove spisane mašne knjige. Ostanke oltarjev, svečnike itd. hrani deloma muzej profesorja Ferka v Ptuj, deloma muzej zgodovinskega društva v Mariboru.

Uživajoč gostoljubnost na zgodovinsko znamenitem kraju, smo za kratke urice pozabili bol in gorje vojnega časa. Hvala presrčna na tovariški gostoljubnosti!

Kranjske vesti.

— Učitelj z dežele razglašal v ljubljanskih dnevnikih ta-le poziv: Predsedniki vseh združenih učiteljskih organizacij na Kranjskem se pozivljejo, da skličejo za nedeljo dne 22. ali 29. t. m. izredne občne zbere, da se dogovorimo za nadaljno postopanje v slučaju, da se nam 1. oktobra draginjske doklade ne izplačajo. Člani organizacij naj se skličejo na tak kraj, kamor večina učiteljstva iz okraja najlažje pride. Pogovorimo se tudi glede naše apocije. — Učitelj z dežele. Temu učitelju z dežele svetujemo, da naj ne ruši discipline. Ako bo vsakdo hodil po svojih potih in dajal povelja na vse strane, pridemo zopet v one čase, ko je bilo kranjsko učiteljstvo popolnoma disorganizirano, tako da je vsak okraj, da celo učiteljstvo posameznih

Iz naše organizacije. Štajersko.

Zveza slovenskih učiteljev in učiteljic na Štajerskem. Okrajna učiteljska društva opozarjamo, naj ne pozabijo pozvati učiteljstva svojih okrajev, da poravna o priliki izplačila voj. draginjskih doklad članarino in prispevke v »Učit. voj. pomožni sklad« po določenih odstotkih. Vsak tovariš, vsaka tovarišica zavedaj se svoje dolžnosti!

Vodstvo.

Učiteljsko društvo za celjski okraj. Naše učiteljsko društvo je pri letošnjem občnem zboru glasom § 6. svojih pravil določilo letno članarino na 24 K. Zato pa prejema vsak član »Učit. Tovariša« in »Popotnika« brezplačno. Učiteljski pari, oče in hči (sin), sestra in sestra (brat), ki